

V Praze dne 24. 8. 2015
Č.j.: 838/15

Stanovisko Komise pro hodnocení dopadů regulace

k Návrhu věcného záměru zákona o evidenci obyvatel a rodných číslech

I. Úvod

Ministerstvo vnitra (dále "předkladatel") předkládá k projednání přepracovaný věcný záměr zákona o evidenci obyvatel a rodných číslech (dále "návrh"), který by měl nahradit stávající legislativu v této oblasti.

Důvodem předložení návrhu jsou dle ministerstva vnitra identifikované problémy s rozporem mezi místem trvalého pobytu a místem, kde se fyzická osoba zdržuje fakticky. Předkladatel za nejpalčivější problém považuje zneužívání institutu rušení trvalého pobytu, kdy se občan automaticky přehlásí na adresu sídla místního či obecního úřadu. Tímto krokem se může vyhýbat celé řadě povinností.

Dalším identifikovaným problémem je poměrně častý nesoulad mezi trvalým pobytem a skutečným místem bydliště občana. Tento nesoulad je dán faktem, že zákon neukládá povinnost v místě trvalého pobytu skutečně bydlet. Předkladatel poukazuje na důsledky tohoto nesouladu, zejména se jedná o statistické diskrepance a o dopady do rozpočtů obcí, které neodpovídají skutečnému stavu věci. Tento nesoulad může také snižovat reprezentativnost výsledků voleb, protože volební okrsky jsou určovány podle místa trvalého pobytu.

Smyslem právní úpravy je tedy zavedení ohlašovací povinnosti, zrušením vyžadovaného souhlasu vlastníka s přihlášením k trvalému pobytu a umožněním přihlásit se k trvalému pobytu v nebytovém prostoru.

Návrh přináší opatření v oblasti přidělení, osvědčení, ověření a změny rodného čísla a zároveň uvádí, že užívání rodných čísel bude zrušeno s tím, že termín zrušení stanoví paragrafované znění zákona.

Nabytí účinnosti nové právní úpravy se v návrhu předpokládá v roce 2018.

Tento návrh neimplementuje legislativu EU.

Komise na svém zasedání dne 17. července 2015 projednala původní Závěrečnou zprávu k hodnocení dopadů regulace k návrhu věcného záměru zákona o evidenci obyvatel a rodných čísel a prostřednictvím svého stanoviska tlumočila předkladateli řadu připomínek, týkajících se zejména chybějícího zpracování variantních řešení, nedostatečného odůvodnění návrhu na zrušení přidělování a využívání rodných čísel a řady dalších dílčích záležitostí. Předkladatel na základě stanoviska Komise RIA a následující diskuse se zpravodajem komise zpracoval novou verzi Závěrečné zprávy.

Pro úplnost uvádíme z původních připomínek Komise RIA:

Obecně řečeno v prvním překládaném návrhu chyběly věcné varianty řešení základního problému, což vytvářelo dojem, že existuje jen jediná možnost řešení. Způsob zpracování předloženého návrhu proto neodpovídal pravidlům zpracování hodnocení dopadů regulace (RIA).

Předkladatel ve druhém návrhu hodnocení dopadů regulace představil kromě nulové varianty dvě varianty řešení, které byly kombinací dílčích variant řešení jednotlivých problémů. Nebylo nijak objasněno, co vedlo předkladatele právě k takovéto kombinaci. Nutno však zdůraznit, že se jednalo zcela jistě o krok správným směrem.

V prvním i druhém návrhu věcného záměru zákona se opakovaně objevuje zcela zásadní téma možného zrušení přidělování a využívání rodných čísel (RČ). Toto téma přitom věcně nijak nesouvisí se zbytkem návrhu, který řeší zejména problematiku trvalého pobytu. V případě rodných čísel návrh na jednu stranu řeší dílčí problémy registru RČ či upřesnění režimu jejich změny. Návrh na stanovení konkrétního termínu zrušení RČ se v návrhu objevuje nesouvisle a jeho zdůvodněním je „zásadní připomínka ze strany Úřadu na ochranu osobních údajů“ (str. 67).

Komise RIA ve svém stanovisku opakovaně vytkla předkladateli tento zcela zásadní, leč analyticky nijak nepodložený návrh. Na jednu stranu je chvályhodné, že předkladatel zamýšlel řešit takto zásadní věc včas a zabývat se jí již ve fázi věcného záměru zákona, ačkoliv možná půjde o opatření v praxi účinné za desítky let. Komise RIA se nicméně shodla na tom, že pokud má předkladatel důvod takovéto rozhodnutí zvažovat, měl by k němu vypracovat řádné hodnocení dopadů regulace, které ve stávajícím návrhu zcela chybí.

II. Připomínky a návrhy změn

Předkladatel se s přednesenými námitkami Komise RIA ve svém přepracovaném návrhu Závěrečné zprávy vypořádal dobře. V souladu s požadavky metodiky pro vypracování hodnocení dopadů regulace došlo k rozpracování variantních řešení dílčích oblastí ošetřených návrhem zákona. Předkladatel ve vyhodnocení variant uvedl argumenty, které ho vedly k volbě té či oné varianty.

Stejně tak se předkladatel uspokojivým způsobem vypořádal s námitkami Komise RIA týkajícími se navrhovaného zrušení přidělování a využívání rodných čísel. Tento návrh, původně obsažený ve věcném záměru zákona, zcela postrádal oporu v analýze a hodnocení dopadů takového rozhodnutí nejen na veřejnou správu, ale i na soukromý sektor a občany samotné. Ve stávající verzi návrhu předkladatel

navrhuje, že se k této myšlence vrátí později a podrobí ji řádné analýze a hodnocení dopadů. Z návrhu byl vypuštěn závazek, že se v paragrafovaném znění zákona objeví již konkrétní termín pro zrušení přidělování a užívání rodných čísel.

III. Závěr

Komise RIA předloženou zprávu schvaluje.

Komise RIA zdůrazňuje, že v případě, že bude paragrafové znění zákona obsahovat rušení (či konkrétní termín) vydávání a používání rodných čísel, je třeba, aby dopady tohoto rozhodnutí byly doprovázeny hodnocením dopadů regulace.

Vypracoval: Mgr. Jan Matoušek

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc., v. r.
předsedkyně komise